

Warszawa, 25.08. 2020 r.

ZATWIERDZAM:

SEKRETARZ STANU

Iwona Michalek
Iwona Michalek

Iwona Michalek

Sekretarz Stanu

w Ministerstwie Rodziny,

Pracy i Polityki Społecznej

Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w 2019 r.

- **Państwo członkowskie:** Rzeczpospolita Polska (PL)
- **Nazwa Programu Operacyjnego i nr CCI:** Pomoc Żywnościowa,
2014PL05FMOP001
- **Okres, za który składane jest niniejsze sprawozdanie:** 01.01.2019 r.-31.12.2019 r.
- **Data konsultacji z partnerami społecznymi:** 24.06.-14.07.2020 r.

1. Informacje wprowadzające ogólne

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 jest realizowany w Polsce od grudnia 2014 r. Jego wdrażanie przebiega etapowo w formie odrębnych podprogramów. Należy dodać, że poszczególne podprogramy nie pokrywają się z latami budżetowymi. W 2019 r., którego dotyczy sprawozdanie od stycznia do czerwca 2019 r. kontynuowano Podprogram 2018, rozpoczęty w sierpniu 2018 r. W sierpniu 2019 r. zapoczątkowano procedurę uruchomienia Podprogramu 2019, który ostatecznie rozpoczął się dopiero w grudniu 2019 r. Przyczyny opóźnienia realizacji Podprogramu 2019 opisano szczegółowo w dalszej części sprawozdania.

2. Wdrażanie

2.1. Informacje w zakresie wdrażania programu odwołujące się do wspólnych wskaźników dotyczących częściowo lub w pełni zakończonych operacji

W PO PŻ zrealizowano w 2019 r. następujące 3 typy operacji:

- I. Zakup żywności przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w procedurze zamówień publicznych
- II. Dystrybucja żywności wraz ze środkami towarzyszącymi
- III. Pomoc techniczna

2.1.1. Dystrybucja produktów żywnościowych

W okresie od stycznia do czerwca 2019 r. organizacje partnerskie kontynuowały rozpoczętą w sierpniu 2018 r. dystrybucję artykułów spożywczych w ramach Podprogramu 2018. Asortyment obejmował łącznie 21 artykułów spożywczych.

Szczegółowe informacje na temat dystrybuowanych produktów i ich ilości umieszczono w sekcji 2.3. *Wyjaśnienia dotyczące tabeli wspólnych wskaźników* niniejszego sprawozdania w kontekście definicji zestawu rocznego dla 1 odbiorcy końcowego oraz definicji paczki.

W dystrybucję żywności w okresie styczeń-czerwiec 2019 r. zaangażowane były 4 ogólnopolskie organizacje partnerskie: Caritas Polska, Federacja Polskich Banków Żywności (FPBŻ), Polski Komitet Pomocy Społecznej (PKPS) oraz Polski Czerwony Krzyż (PCK). Za dystrybucję żywności odpowiadało 96 OPR (organizacje partnerskie regionalne) oraz 2 439 OPL (organizacje partnerskie lokalne).

Tabela 1. Organizacje partnerskie w okresie styczeń-czerwiec 2019 r.

Organizacja	Liczba OPR	Liczba OPL	Razem w sieci danej organizacji
Federacja Polskich Banków Żywności	40	1 351	1 391
Caritas Polska	26	731	757
Polski Komitet Pomocy Społecznej	21	290	311
Polski Czerwony Krzyż	9	67	76
Razem	96	2439	2 535

W ramach Podprogramu 2019, który rozpoczął się w grudniu 2019 r. i będzie trwać do września 2020 r., przedmiotem dystrybucji jest łącznie 19 artykułów spożywczych.

Zgodnie z danymi zawartymi we wnioskach o dofinansowanie projektów złożonych przez poszczególne organizacje partnerskie, za dystrybucję żywności w Podprogramie 2019 odpowiada 86 organizacji partnerskich regionalnych oraz 2 520 organizacji partnerskich lokalnych.

Tabela 2. Organizacje partnerskie w Podprogramie 2019 (od grudnia 2019 r.)

Organizacja	Liczba OPR	Liczba OPL	Razem w sieci danej organizacji
Federacja Polskich Banków Żywności	31	1 383	1 414
Caritas Polska	27	758	785
Polski Komitet Pomocy Społecznej	21	300	321
Polski Czerwony Krzyż	7	79	86
Razem	86	2 520	2 606

2.1.2. Działania towarzyszące

Zgodnie z Programem Operacyjnym w 2019 r. organizacje partnerskie realizowały działania towarzyszące finansowane ze środków ryczałtowych. Celem działań towarzyszących było wzmocnienie samodzielności i kompetencji w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a obejmowały one m.in. warsztaty kulinarne prezentujące sposoby przygotowywania posiłków i wykorzystania artykułów spożywczych, warsztaty dietetyczne i w zakresie zdrowego żywienia, warsztaty edukacyjne, propagujące zasady zdrowego odżywiania i przeciwdziałanie marnotrawieniu żywności oraz warsztaty edukacji ekonomicznej z zakresu właściwego zarządzania budżetem domowym.

Ponadto w ramach Podprogramu 2019 rozszerzony został katalog działań towarzyszących współfinansowanych z POPŻ, zgodnie z pkt. 2.2.1 Programu Operacyjnego. Wytycznymi Instytucji Zarządzającej z 17 września 2019 r. wprowadzono możliwość realizacji przez organizacje partnerskie „innych działań o charakterze indywidualnym lub zbiorowym, mających na celu włączenie społeczne osób najbardziej potrzebujących, z wyjątkiem działań finansowanych ze źródeł zewnętrznych w ramach statutowej działalności organizacji”. W szczególności chodzi o działania, które nie są jednocześnie finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych funduszy europejskich. We wnioskach o dofinansowanie projektów w ramach środków towarzyszących organizacje uwzględniły m.in. następujące nowe działania:

- spotkania z udziałem psychologa / prawnika / pedagoga,
- spotkania z udziałem fizjoterapeuty połączone z instruktążem ćwiczeń dla osób z otyłością w kontekście profilaktyki chorób kręgosłupa,
- wspólne spotkania edukacyjne z udziałem dzieci i rodziców, np. promujące czytelnictwo, udział w wydarzeniach kulturalnych,
- działania promujące wolontariat osób potrzebujących w ramach społeczności lokalnych,

- warsztaty komunikacji i rozwiązywania konfliktów w rodzinie,
- warsztaty dla seniorów dotyczące aplikacji cyfrowych ułatwiających prowadzenie gospodarstwa domowego – prezentacja zalet i potencjalnych zagrożeń,

Należy podkreślić, że powyższe działania stanowią wyłącznie **uzupełnienie** oferty organizacji skierowanej do odbiorców POPŻ. Nadal większość zaplanowanych działań stanowią warsztaty w ramach czterech przewidzianych w Programie Operacyjnym kategorii, opisanych powyżej.

Zestawienie liczby działań towarzyszących i ich uczestników w 2019 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Zestawienie liczby działań towarzyszących oraz liczby uczestników w podziale na organizacje partnerskie

Organizacja	Liczba działań towarzyszących	Liczba osób uczestniczących w działaniach towarzyszących	% wszystkich odbiorców pomocy żywnościowej
Federacja Polskich Banków Żywności	3 978	68 502	9,3%
Caritas Polska	1 354	30 685	10,4%
Polski Komitet Pomocy Społecznej	1 553	24 699	9,9%
Polski Czerwony Krzyż	353	7 087	9,2%
Łącznie	7 238	130 973	9,7%

Tabela 4. Uczestnicy działań towarzyszących w podziale na grupy odbiorców końcowych

Organizacja	Liczba kobiet	Liczba migrantów i osób obcego pochodzenia	Liczba niepełnosprawnych	Liczba bezdomnych	Liczba pozostałych osób
FPBŻ	50 781	142	12 382	2 943	51 243
Caritas	21 156	15	5 393	1 722	23 555
PKPS	18 644	8	4 592	970	19 154
PCK	5 010	52	1 598	56	5 381
Razem	95 591	217	23 965	5 691	99 333

Łączna liczba działań towarzyszących przeprowadzonych na terenie całego kraju w 2019 r. to 7 238. Uczestniczyło w nich łącznie 130 973 osób, co stanowi ok. 9% łącznej liczby osób potrzebujących, które otrzymały pomoc żywnościową w 2019 r.

Jeśli chodzi o nową kategorię działań towarzyszących zrealizowanych w 2019 r., to organizacje partnerskie przeprowadziły łącznie 5 działań, w których uczestniczyło 158 odbiorców pomocy żywnościowej, przy czym 3 warsztaty dla łącznej liczby 86 uczestników zorganizowała Caritas Polska, natomiast Polski Komitet Pomocy Społecznej przeprowadził 2 działania towarzyszące dla 72 osób.

Organizacje bardzo pozytywnie oceniły rozszerzenie katalogu działań towarzyszących współfinansowanych ze środków PO PŻ. Podkreślały przede wszystkim znaczenie nowej oferty dla zwiększenia atrakcyjności działań w ocenie odbiorców końcowych. Zwracały przy tym uwagę, że z racji niewielkiej zmienności grupy docelowej, większość odbiorców na przestrzeni lat brała już udział w warsztatach z czterech kategorii przewidzianych w Programie Operacyjnym, dlatego bardzo trudno było zaoferować im nową formułę i treść warsztatów w tej samej tematyce. Jako szczególnie cenne postrzegane są działania towarzyszące adresowane do rodzin ponieważ w ich przypadku wspólna aktywność znacząco przyczynia się do włączenia społecznego i kształtowania nowych pozytywnych nawyków, np. czytania książek przez dzieci i rodziców, wspólnego planowania zdrowego i zróżnicowanego menu.

Tematyka nowych warsztatów obejmuje m.in. wzmocnienie kompetencji społecznych, planowanie rozwoju osobistego w kontekście przezwycięzania trudności życiowych, a także praktyczne warsztaty prawne z zakresu bezpiecznego zawierania umów – skutecznej obrony przed manipulacją i unikania pułapek finansowych.

Równie istotne są działania skierowane do osób bezdomnych, a więc do grupy najbardziej narażonej na wykluczenie społeczne. Organizacje partnerskie podkreślają, że inicjatywy takie jak wspólny udział w wydarzeniu kulturalnym, np. spektaklu teatralnym, to w przypadku osób bezdomnych coś więcej niż tylko atrakcyjna forma wspólnego spędzenia czasu. To duże przedsięwzięcie wymagające indywidualnych przygotowań w zakresie higieny i ubioru, a więc zadbania o siebie, co przekłada się na poprawę samooceny i budowania poczucia „bycia takim jak inni”.

Należy podkreślić, że dopiero w 2020 r. organizacje rozpoczęły realizację nowych warsztatów na szerszą skalę. Warto przy tym zaszykalizować jedynie, że pandemia COVID-19

i konieczność dostosowania formy oraz tematyki działań towarzyszących do bieżących możliwości i potrzeb paradoksalnie stała się szansą na poszerzenie oferty warsztatów o takie zagadnienia jak: zasady higieny i bezpieczeństwa, higiena w kuchni i życiu codziennym, warsztaty samodzielnego wykonania maseczek ochronnych. Organizacje partnerskie oceniają zainteresowanie nowymi warsztatami jako bardzo wysokie.

W działaniach towarzyszących w 2019 r. chętniej uczestniczyły kobiety, stanowiąc aż 73% wszystkich uczestników (ta tendencja utrzymuje się stale na przestrzeni wdrażania Programu). Dość liczną grupą odbiorców działań towarzyszących były osoby niepełnosprawne (ok. 17%). W dalszej kolejności należy wymienić osoby bezdomne (ok. 3%). Najmniejszy udział odnotowano wśród osób obcego pochodzenia (migrantów, przedstawicieli mniejszości narodowych oraz społeczności marginalizowanych – 0,3%).

2.1.3. Zidentyfikowane trudności we wdrażaniu Programu

1) Unieważnienie postępowania przetargowego na zakup artykułów spożywczych nr 878/2019/C i opóźnienie rozpoczęcia realizacji Podprogramu 2019

Realizacja Podprogramu 2019 była pierwotnie przewidziana od sierpnia 2019 r. do czerwca 2020 r. W oparciu o Wytyczne Instytucji Zarządzającej z 26 lutego 2019 r., KOWR 21 maja 2019 r. opublikował ogłoszenie o udzieleniu zamówienia publicznego na dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich w ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2019 (postępowanie przetargowe nr 878/2019/C).

24 czerwca 2019 r. w siedzibie KOWR miało miejsce otwarcie ofert w przedmiotowym postępowaniu. W lipcu 2019 r. dwóch wykonawców uczestniczących w sesji otwarcia ofert złożyło do Krajowej Izby Odwoławczej odwołania od czynności Zamawiającego (KOWR) związanych z otwarciem ofert oraz czynności związanych z wyborem najkorzystniejszych ofert w postępowaniu. Krajowa Izba Odwoławcza w orzeczeniu z 19 lipca 2019 r. uwzględniła odwołania Wykonawców, nakazując KOWR unieważnienie przetargu.

Należy podkreślić, że było to pierwsze odwołanie i pierwszy wyrok KIO na 10 przeprowadzonych postępowań przetargowych w ramach podprogramów 2014-2018 PO PŻ. Wśród przyczyn unieważnienia postępowania należy wymienić przede wszystkim

zmianę przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych i związaną z tym konieczność wszczęcia i przeprowadzenia postępowania w sposób elektroniczny, a także problemy techniczne z deszyfrowaniem ofert za pomocą aplikacji elektronicznej.

W celu ograniczenia ryzyka wystąpienia podobnych trudności przy prowadzeniu kolejnych postępowań na zakup artykułów spożywczych, powzięto następujące środki zaradcze:

- podział zamówienia na odrębne części – wówczas nierozstrzygnięcie postępowania lub jego unieważnienie w odniesieniu do jednego lub kilku produktów nie będzie skutkowało opóźnieniem dystrybucji pozostałych artykułów;

- środki organizacyjne i techniczne, w tym zapewnienie dodatkowej obsługi oraz sprzętu IT, monitorowanie pracy sprzętu przed otwarciem ofert, zapewniającego sprawne przeprowadzenie działań.

W związku z unieważnieniem postępowania nr 878/2019/C, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa został zobowiązany do ponownego przeprowadzenia postępowania przetargowego, dokonując uprzednio oszacowania wartości zamówienia, na podstawie którego 13 sierpnia 2019 r. Instytucja Zarządzająca zaktualizowała Wytyczne na Podprogram 2019. Zgodnie z opracowanym harmonogramem działań w ramach postępowania przetargowego i w oparciu o obowiązujące procedury wynikające z ustawy Prawo zamówień publicznych (Pzp), KOWR ocenił realny termin rozpoczęcia dystrybucji żywności w Podprogramie 2019 PO PŻ na grudzień 2019 r.

9 września 2019 r. KOWR ogłosił nowe postępowanie przetargowe na zakup 20 produktów żywnościowych, z terminem składania ofert do 25 września 2019 r. W celu zapewnienia, że dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich rozpoczną się nie później niż w grudniu 2019 r., KOWR skorzystał z uprawnienia do skrócenia terminu składania ofert w przetargu nieograniczonym. Łącznie w postępowaniu złożono 22 oferty, przy czym wartość najkorzystniejszych ofert w kwocie 367.713.223,78 PLN (brutto) przekroczyła wartość środków finansowych przeznaczonych na zakup żywności o ponad 13,5 mln PLN z uwagi na cenę szynki wieprzowej mielonej, która znacznie przekroczyła zakładany na ten cel budżet. W związku z opisanymi okolicznościami, w październiku 2019 r. zadanie częściowe nr 15 w ramach postępowania nr 1160/2019/C (zakup szynki wieprzowej mielonej) zostało unieważnione. W przypadku pozostałych 19 produktów dokonano wyboru najkorzystniejszych ofert. Ostatecznie po podpisaniu umów z wykonawcami dostaw artykułów

spożywczych, 19 grudnia 2020 r. rozpoczęły się dostawy żywności do magazynów organizacji partnerskich, z wyjątkiem ryżu białego oraz gołąbków w sosie pomidorowym, w odniesieniu do których dystrybucja rozpoczęła się w styczniu 2020 r. z przyczyn niezależnych od Zamawiającego. Zatem faktyczna realizacja Podprogramu 2019 nastąpiła pięć miesięcy później niż pierwotnie zakładano.

Jednakże należy podkreślić, że organizacje partnerskie pomimo braku żywności finansowanej z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, udostępniały osobom najbardziej potrzebującym w zależności od możliwości żywność pozyskiwaną ze źródeł zewnętrznych.

Ponadto mając na względzie wykorzystanie potencjału organizacji partnerskich w czasie, gdy nie była realizowana dystrybucja żywności, Instytucja Zarządzająca podjęła decyzję o możliwości realizacji działań towarzyszących przez organizacje partnerskie od dnia 17 września 2019 r. Z oczywistych względów koszty prowadzenia tych działań organizacje mogły ponosić wyłącznie ze środków własnych, a następnie już po rozpoczęciu dystrybucji żywności, ubiegać się o ich refundację ze środków ryczałtowych przeznaczonych na działania towarzyszące.

2) Niedostatecznie rozwinięta sieć organizacji partnerskich i występowanie tzw. „białych pól” czyli gmin nieobjętych procesem dystrybucji żywności, ograniczone możliwości operacyjne organizacji partnerskich

W ramach bieżącego monitoringu wdrażania Programu Operacyjnego, Instytucja Zarządzająca wykorzystuje narzędzie sprawozdawcze – Centralną Aplikację Statystyczną (CAS) do pozyskiwania danych bezpośrednio od ośrodków pomocy społecznej. System CAS został zaprojektowany jako narzędzie sprawozdawcze podmiotów tworzących system pomocy społecznej. System umożliwia cykliczne wysyłanie sprawozdań jednorazowych do wypełnienia przez właściwe jednostki organizacyjne w formie elektronicznej i przekazywanie ich do IZ. Za pośrednictwem CAS, ośrodki pomocy społecznej informują IZ m.in. o liczbie osób, którym wydano skierowania do pomocy żywnościowej, co pozwoliło na identyfikację gmin, które nie uczestniczą w Programie, tj. nie kierują osób uprawnionych po odbiór żywności głównie z powodu braku organizacji partnerskich lokalnych (OPL), które mogłyby podjąć się dystrybucji.

W Podprogramie 2018 pomoc żywnościowa była dostępna na terenie 2 297 gmin w Polsce, natomiast 198 pozostawało tzw. „białymi plamami” (ok. 8 %)¹. Najwięcej gmin objętych pomocą żywnościową znajdowało się w województwach: małopolskim (98%), świętokrzyskim (98%), lubuskim (98%), lubelskim (98%). Najslabiej rozwinięta sieć organizacji partnerskich dotyczyła województw: opolskiego (77,5%), dolnośląskiego (82%), zachodniopomorskiego (83%), wielkopolskiego (85%).

3) Rosnące zaangażowanie ośrodków pomocy społecznej w pełnienie funkcji organizacji partnerskich lokalnych

Zwiększaniu się zasięgu terytorialnego Programu towarzyszy systematycznie rosnące zaangażowanie ośrodków pomocy społecznej w pełnienie roli organizacji partnerskich lokalnych. Ta tendencja utrzymuje się na kolejnych etapach wdrażania Programu.

W 2019 r. w charakterze OPL występowało 831 ośrodków pomocy społecznej, co stanowiło ok. 33% wszystkich OPS w Polsce. Dla porównania – w 2018 r. w bezpośrednie wydawanie żywności osobom najbardziej potrzebującym zaangażowanych było 770 OPS (ok. 31%).

4) Trudności opisane w sprawozdaniach KOWR i organizacji partnerskich

Organizacje partnerskie wskazały na trudności wynikające z nieterminowego zgłaszania się po odbiór żywności przez osoby najbardziej potrzebujące, co powodowało z jednej strony czasową kumulację żywności w niektórych organizacjach lokalnych, a następnie pojawianie się większej liczby osób jednocześnie. Ponadto znaczne opóźnienie rozpoczęcia dystrybucji w Podprogramie 2019 przyczyniło się do zrozumiałego niezadowolenia odbiorców pomocy.

Jako istotną trudność w ramach Podprogramu 2018 (pierwsza połowa 2019 r.), wskazano brak zainteresowania części odbiorców pomocy żywnościowej udziałem w działaniach towarzyszących. Aby temu zaradzić, prowadzono działania promocyjne, m.in. rozwieszano plakaty informacyjne, a także wręczano indywidualnie zaproszenia do udziału w warsztatach wszystkim osobom i rodzinom przy odbiorze żywności.

¹ Łączna liczba gmin w Polsce to 2 477. W Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) na potrzeby sprawozdawczości wyodrębniono dodatkowo dzielnice Miasta Stołecznego Warszawy, stąd łączna liczba jednostek sprawozdawczych wynosi 2 495.

W trakcie trwania Podprogramu 2018 jednokrotnie wystąpiła konieczność dokonania przesunięć żywności pomiędzy województwami zgodnie z mechanizmem dopuszczalnym na podstawie zapisów Programu Operacyjnego. W maju 2019 r. Caritas Polska wystąpiła do IZ o zgodę na przesunięcie części żywności z województwa kujawsko-pomorskiego do województwa lubelskiego (0,26%) oraz z województwa opolskiego do województwa lubelskiego (1,65%). Prośbę uzasadniono podjęciem przez Caritas dystrybucji żywności w nowych gminach w województwie lubelskim i wynikłą z tego faktu potrzebą zapewnienia tam dodatkowej ilości żywności. Jednocześnie w województwach kujawsko-pomorskim i opolskim zidentyfikowano nadwyżkę żywności możliwą do zagospodarowania. Biorąc pod uwagę krótki czas pozostający do zakończenia Podprogramu 2018 (1 miesiąc) i mając na względzie przeciwdziałanie zmarnowaniu żywności, IZ wyraziła zgodę na dokonanie przedmiotowych przesunięć.

Ponadto w ramach Podprogramu 2018, w następstwie reklamacji zgłoszonej przez OPO w kwietniu 2019, stwierdzono niewłaściwą jakość kabanosów wieprzowych, w wyniku czego Wykonawca dokonał wymiany, a następnie KOWR naliczył kary umowne z tytułu dostarczenia artykułu spożywczego niespełniającego wymagań jakościowych.

2.1.4. Najczęściej pojawiające się błędy w realizacji zadań przez organizacje partnerskie na podstawie wyników kontroli Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

W wyniku kontroli, KOWR sporządza informacje pokontrolne, a organizacje partnerskie są zobowiązane do wdrożenia zaleceń pokontrolnych w wyznaczonym terminie oraz do pisemnego poinformowania KOWR o realizacji zaleceń. W celu weryfikacji wdrożenia zaleceń przez organizacje, KOWR sprawdza dokumenty potwierdzające podjęcie stosownych działań lub przeprowadza kontrolę uzupełniającą.

KOWR wypełniając obowiązek sprawozdawczy z realizowanych działań, składa do Instytucji Zarządzającej *Informacje miesięczne*, a wraz z nimi m.in. kopie informacji pokontrolnych, które uzyskały status ostatecznych w danym miesiącu.

Z danych wynika, że najczęściej zalecenia pokontrolne dotyczą następujących obszarów działalności:

I. Informacja

- nieprzekazanie do ośrodka pomocy społecznej informacji o terminie rozpoczęcia dystrybucji żywności oraz prowadzonych działaniach towarzyszących,
- brak informacji na stronach internetowych organizacji partnerskich, np. harmonogramów działań towarzyszących, podsumowania działań w ramach zakończonego Podprogramu,
- brak informacji o współfinansowaniu projektu ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w miejscu dystrybucji żywności oraz o możliwości składania skarg przez osoby najbardziej potrzebujące,

II. Dokumentacja

- niekompletna lub nieprawidłowo wypełniona ewidencja wydanych artykułów spożywczych,
- brak właściwych zapisów w umowach zawieranych pomiędzy OPR a OPL, np.. w zakresie minimalnych standardów dla OPL zgodnie z Wytycznymi IZ,
- braki w dokumentacji magazynowej (brak oznaczenia partii produkcyjnej),
- brak dokumentacji potwierdzającej prowadzenie działań rozpoznawczych mających na celu zaangażowanie organizacji partnerskiej w dystrybucję żywności oraz brak uzasadnienia dla zaangażowania ośrodka pomocy społecznej jako OPL,
- brak dokumentacji potwierdzającej zweryfikowanie spełnienia minimalnych standardów przez OPL przed podpisaniem umowy,
- sporządzanie dokumentacji na niewłaściwych wzorach,

III. Dystrybucja

- nieprzestrzeganie minimalnej liczby artykułów w zestawie dla jednego odbiorcy końcowego,
- brak urządzeń chłodniczych w magazynach przyjmujących dostawy sera podpuszczkowego dojrzewającego i brak potwierdzenia prowadzenia monitoringu temperatury,
- brak prowadzenia dystrybucji na bieżąco w sposób ciągły,
- brak przestrzegania zasad racjonalnej gospodarki magazynowej („*first in, first out*”), co prowadziło do przypadków wydawania artykułów z krótkim terminem przydatności do spożycia,

IV. Działania towarzyszące

- kumulacja realizacji działań towarzyszących w krótkim czasie,

- brak poinformowania uczestników działań towarzyszących o możliwości wzięcia udziału w projektach finansowanych w ramach EFS.

2.1.5. Najczęściej pojawiające się błędy w realizacji zadań przez organizacje partnerskie na podstawie wyników kontroli wewnętrznych

Zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych, do obowiązków OPO należy prowadzenie nadzoru i monitoringu nad realizacją dystrybucji, w tym przeprowadzenie kontroli w co najmniej 10% OPR, z którymi OPO podpisało umowy w danym Podprogramie. Analogiczny wymóg ma zastosowanie do OPR w odniesieniu do prowadzenia kontroli w OPL. Przedmiotem kontroli jest prawidłowość realizacji dystrybucji oraz działań w ramach środków towarzyszących.

W 2019 r. najczęstsze zalecenia pokontrolne dotyczyły następujących obszarów działań organizacji partnerskich:

- aktualizacja list współpracujących OPL na stronie internetowej,
- bieżąca aktualizacja harmonogramów działań towarzyszących na stronie internetowej,
- przesłanie informacji o rozpoczęciu dystrybucji i prowadzeniu działań towarzyszących do właściwych OPS,
- przestrzeganie zasady „*first in, first out*” oraz N+... przy wydawaniu artykułów spożywczych,
- rzetelne sporządzanie dokumentacji magazynowej i jej wprowadzanie do systemu,
- aktualizacja informacji opublikowanych na stronie internetowej.

2.2. Informacje w zakresie działań i ocena tych działań w świetle zasad wskazanych w art. 5, ust. 6, ust. 11 i ust. 13 rozporządzenia FEAD nr 223/2014 z dn. 11.03.2014 r.

2.2.1 Koordynacja z EFS oraz innymi istotnymi politykami, strategiami i instrumentami unijnymi, a w szczególności z inicjatywami Unii w dziedzinie zdrowia publicznego i zapobiegającymi marnotrawieniu żywności

Podstawę realizacji Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2014-2020 w Polsce stanowi Program Operacyjny „Wiedza – Edukacja – Rozwój” oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych. Działania w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu

społecznemu przewidziano w celu tematycznym 9, przy głównym założeniu, że działania na rzecz włączenia społecznego powinny w rezultacie prowadzić do zwiększenia szans na zatrudnienie.

Koordinacja z działaniami finansowanymi z EFS w przypadku PO PŻ występuje wyłącznie w odniesieniu do tzw. działań towarzyszących. W *Wytycznych IZ* umieszczono zapis zobowiązujący OPR i OPL we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, do udzielania odbiorcom pomocy żywnościowej informacji o miejscach, w których mogą one skorzystać z działań w ramach projektów EFS oraz pomocy w korzystaniu z tych działań. Ponadto organizacje są zobowiązane oceniać w uzgodnieniu z ośrodkami pomocy społecznej, czy poszczególne osoby objęte pomocą żywnościową mogą także wymagać wsparcia aktywizacyjnego, a także do informowania odbiorców końcowych PO PŻ o możliwości uzyskania wsparcia z EFS w poszczególnych regionach. Warto dodać, że we wzorze skierowania, jakie ośrodki pomocy społecznej wydają osobom uprawnionym do pomocy znalazło się również odniesienie do działań współfinansowanych z EFS. Pracownik ośrodka odznacza na skierowaniu czy dana osoba lub członkowie jej rodziny uczestniczyli w działaniu współfinansowanym z EFS, a następnie w skrócie opisuje jakiego rodzaju były to działania.

W oparciu o rekomendacje ze strony Komisji Europejskiej, w 2019 r. Instytucja Zarządzająca zleciła wykonawcy zewnętrznemu przeprowadzenie badania ewaluacyjnego poświęconego komplementarności pomiędzy Europejskim Funduszem Pomocy Najbardziej Potrzebującym a Europejskim Funduszem Społecznym². Wykonawcę wyłoniono w drodze zamówienia publicznego, do którego nie stosuje się przepisów PZP (tj. w drodze zapytania ofertowego).

Badanie przeprowadzono od czerwca do listopada 2019 r. Zrealizowano 456 wywiadów telefonicznych (CATI) z realizatorami projektów EFS, 4 wywiady indywidualne pogłębione z przedstawicielami ogólnopolskich organizacji partnerskich PO PŻ, 990 ankiet internetowych (CAWI) z przedstawicielami organizacji partnerskich regionalnych i lokalnych PO PŻ, 1 panel ekspercki z udziałem przedstawicieli FEAD i EFS oraz analizę danych zastanych.

Poniżej zaprezentowano najważniejsze ustalenia z badania:

- ♦ Zdaniem badanych komplementarność pomiędzy obu Funduszami występuje, ale spora grupa projektodawców EFS nie posiada dostatecznej wiedzy na temat Programu

² Raport z badania dostępny na stronie internetowej pod adresem: <https://www.gov.pl/web/rodzina/informacja-i-komunikacja>.

Operacyjnego Pomoc Żywnościowa i/lub nie rozumieją oni na czym polega zjawisko komplementarności programów.

- ◆ Należy rozważyć możliwość zmiany charakteru działań towarzyszących w ramach PO PŻ, w celu podniesienia ich efektywności (co już częściowo wprowadzono od Podprogramu 2019 przez rozszerzenie katalogu działań)
- ◆ Opracowane mechanizmy kwalifikowania uczestników do PO PŻ 2014-2020 są odpowiednie, opierają się o zrozumiałe i przejrzyste kryteria.
- ◆ Należy rozważyć możliwość podjęcia działań skierowanych do pracowników OPS odpowiedzialnych za kwalifikowanie odbiorców PO PŻ w formie szkoleń z zakresu komplementarności FEAD i EFS w celu podniesienia efektywności ich pracy.
- ◆ 29,4% ankietowanych projektodawców w ramach EFS zadeklarowało, że odbiorcy ich działań byli jednocześnie odbiorcami PO PŻ 2014-2020.
- ◆ 20,3% ankietowanych przedstawicieli OPR/OPL zadeklarowało, że odbiorcy realizowanego przez nich wsparcia w ramach PO PŻ korzystali jednocześnie z pomocy w ramach projektów realizowanych z EFS.
- ◆ 38,7% ankietowanych przedstawicieli OPR/OPL PO PŻ nie posiadała wiedzy na temat udziału odbiorców swoich działań w projektach realizowanych w ramach EFS
- ◆ 28,3% ankietowanych przedstawicieli projektodawców EFS zadeklarowało, że ich jednostka realizuje również działania w zakresie PO PŻ.
- ◆ 49,8% ankietowanych przyznało, że podczas realizacji projektu współpracowało z OPS. Współpraca dotyczyła najczęściej procesu rekrutacji uczestników do projektu oraz wsparcia informacyjnego ze strony OPS.
- ◆ 97,9% ankietowanych reprezentujących instytucje realizujące projekty w ramach EFS oceniło współpracę z OPS w sposób bardzo dobry lub dobry.
- ◆ 25,2% ankietowanych przedstawicieli projektodawców EFS zadeklarowało, że współpracowało z organizacjami partnerskimi FEAD w ramach swojego projektu.
- ◆ 98,3% ankietowanych przedstawicieli projektodawców EFS zadeklarowało, że bardzo dobrze lub dobrze ocenia poziom współpracy z OPR/OPL.
- ◆ 92% badanych przedstawicieli lokalnych i regionalnych organizacji partnerskich PO PŻ bardzo wysoko i wysoko oceniła współpracę i wymianę informacji z OPS.
- ◆ Przedstawiciele ogólnopolskich/ponadregionalnych organizacji partnerskich dobrze oceniają współpracę z ośrodkami pomocy społecznej i potwierdzają, że większość z nich wywiązuje się z roli koordynatora PO PŻ.
- ◆ Zdecydowana większość ankietowanych przedstawicieli OPR/OPL stwierdziła, że według nich oferta PO PŻ jest dostosowana do potrzeb osób biorących udział w Programie i nie wymaga żadnych modyfikacji czy rozszerzenia o kolejne formy wsparcia.

- ◆ Nie wszyscy odbiorcy wsparcia są zainteresowani udziałem w działaniach towarzyszących Programu. Wielu przedstawicieli badanych OPR i OPL zwracało uwagę na trudności w rekrutacji osób chętnych do udziału np. w warsztatach kulinarnych oraz z zakresu niemarnowania żywności, mimo to działania towarzyszące powinny być kontynuowane.
- ◆ W ramach EFS skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym realizowane są działania w czterech zakresach: społecznym (np. szeroko rozumiane poradnictwo, praca socjalna), zawodowym (np. szkolenia, staże, praktyki, subsydiowane miejsca zatrudnienia), edukacyjnym (np. wyrównanie braków w edukacji, szkolenia i kursy), zdrowotnym (np. terapie, programy korekcyjne). Wszystkie ze wskazanych zakresów są komplementarne w stosunku do PO PŻ.
- ◆ Z wypowiedzi wielu osób badanych wynika, że wśród odbiorców wsparcia zachodzi rotacja, a u wielu z nich zachodzi poprawa warunków życia.
- ◆ 94,4% ankietowanych projektodawców z EFS oceniła FEAD jako bardzo przydatny lub przydatny.
- ◆ 60,6% ankietowanych OPR/OPL PO PŻ bardzo wysoko lub wysoko oceniło wsparcie realizowane w ramach EFS.

2.2.2. Uwzględnianie i promowanie zasady równości kobiet i mężczyzn oraz problematyki płci na kolejnych etapach przygotowywania, programowania, zarządzania i wdrażania, monitorowania i ewaluacji Funduszu, a także w kampaniach informacyjnych i podnoszących świadomość społeczną oraz w ramach wymiany najlepszych praktyk

Wszystkie instytucje wdrażające PO PŻ, jak również organizacje partnerskie na szczeblu ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym działają z poszanowaniem zasady równości płci, zarówno jeśli chodzi o traktowanie odbiorców końcowych, jak i pracowników czy wolontariuszy. Zasada równości znajduje odzwierciedlenie w sposobie doboru asortymentu artykułów spożywczych będących przedmiotem dystrybucji pod kątem potrzeb kobiet i mężczyzn, a także w wewnętrznych regulacjach obowiązujących w poszczególnych instytucjach np. w zakresie polityki kadrowej, antydyskryminacyjnej czy antymobbingowej.

Udział w działaniach towarzyszących jest otwarty dla wszystkich zainteresowanych odbiorców pomocy żywnościowej, a ich tematyka dostosowywana do potrzeb różnych grup (seniorów, kobiet w ciąży, osób bezdomnych czy osób zmagających się z różnymi chorobami). Niektóre organizacje zapewniają warsztaty dla rodzin, w których wspólnie uczestniczą np. rodzice i dzieci. Niekiedy organizują one odrębne działania dla najmłodszych, aby umożliwić

udział dorosłych w warsztatach bez konieczności poszukiwania opiekuna. Konieczność sprawowania opieki nad dziećmi jest wskazywana jako jedna z przyczyn niskiej frekwencji podczas niektórych warsztatów, zatem powyższe rozwiązanie stanowi odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby potencjalnych uczestników.

2.2.3. Zapobieganie wszelkiej dyskryminacji w dostępie do Funduszu oraz do wspieranych z niego programów i działań ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną

W Wytycznych IZ w pkt 5 *Minimalne standardy dla organizacji partnerskiej regionalnej (OPR) w obszarze administrowania, które dystrybuują artykuły spożywcze bezpośrednio do osób najbardziej potrzebujących* znalazł się zapis o obowiązku zapobiegania wszelkiej dyskryminacji w dostępie do pomocy żywnościowej, ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Wydawanie żywności odbywało się w warunkach nienarządzających osób potrzebujących na stygmatyzację.

Zadaniem prowadzących warsztaty w ramach działań towarzyszących było zapewnienie jak najbardziej komfortowych warunków dla uczestników. Przy wyborze miejsca realizacji warsztatów brano pod uwagę łatwość połączeń komunikacyjnych oraz dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, w tym osób poruszających się na wózkach inwalidzkich czy o kulach.

Zwracano ponadto uwagę na odpowiednie warunki pomieszczeń, w których prowadzono warsztaty. Najczęściej były to miejsca znane i bliskie uczestnikom, jak np. remiza wiejska, stołówka szkolna, świetlica, co miało pozytywny wpływ na ich nastawienie i motywację do udziału w działaniach towarzyszących.

Sporządzając dokumentację zdjęciową z warsztatów pamiętano o konieczności uzyskania uprzedniej zgody uczestników na fotografowanie.

2.2.4. Uwzględnienie aspektów klimatycznych i ekologicznych w szczególności w celu ograniczenia marnotrawienia żywności oraz wybór rodzajów produktów żywnościowych po uwzględnieniu równoważenia diety osób najbardziej potrzebujących

Przygotowując postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na zakup produktów żywnościowych, przy wyborze artykułów kierowano się m.in. ich trwałością – długim okresem przydatności do spożycia, aby zminimalizować ryzyko zmarnowania żywności.

W dokumentacji przetargowej uwzględniono również zapisy mające na celu zapobieganie marnowaniu żywności poprzez zastosowanie optymalnych wielkości opakowań oraz opakowań wielokrotnie otwieranych. Wprowadzono także zasadę równomierności dostaw do poszczególnych magazynów, przy możliwości łączenia dostaw. Zgodnie ze wskazanymi w opisie przedmiotu zamówienia wymaganiami jakościowymi, opakowania artykułów spożywczych spełniały wymogi: zastosowania papieru jako surowca przyjaznego dla środowiska, zastosowania słoików jako opakowań wielokrotnego użytku.

Ponadto, aby zapobiegać zmarnowaniu żywności w procesie jej dystrybucji, organizacje partnerskie regionalne prowadziły bieżący monitoring warunków przechowywania żywności w swoich magazynach.

W działaniach prowadzonych w ramach środków towarzyszących jedną z czterech podstawowych grup warsztatów stanowią warsztaty przeciwdziałania marnowaniu żywności, obejmujące w szczególności tematykę zapobiegania marnowaniu żywności w gospodarstwie domowym, efektywnego oszczędzania energii elektrycznej, gazu i wody, segregowania odpadów i odzyskiwania surowców wtórnych.

Ponadto organizacje partnerskie chronią żywność przed zmarnowaniem, pozyskując ją ze źródeł zewnętrznych spoza PO PŻ, m.in. w ramach współpracy z producentami i dystrybutorami żywności, hurtowniami i sklepami detalicznymi. Dotyczy to żywności przydatnej do spożycia, co do której istnieje obawa, że nie zostanie sprzedana. Żywność przekazywana jest bezpośrednio osobom najbardziej potrzebującym lub do placówek wydających posiłki.

2.2.5. Należyte zarządzanie finansami

KOWR dokonuje zakupu artykułów spożywczych w procedurze zamówień publicznych, a zgodnie ze Specyfikacją Istotnych Warunków Zamówienia, koszt zakupu artykułów spożywczych współfinansowanych ze środków FEAD, stanowi iloczyn ilości artykułu spożywczego i najkorzystniejszej ceny zaproponowanej w ofertach przetargowych. Koszt zakupu odnosi się do towaru dostarczonego do magazynów OPR, tj. obejmuje wartość

artykułu spożywczego oraz transportu do magazynów. Zastosowana metoda kalkulacji zapewnia przejrzyste i efektywne wydatkowanie środków z FEAD.

Także w obszarze dystrybucji żywności, zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniach organizacji partnerskich, wydatki związane z transportem, administrowaniem i magazynowaniem żywności oraz realizacją działań w ramach środków towarzyszących są prowadzone w oparciu o zasady oszczędności, konkurencyjności i skuteczności. Znajduje to odzwierciedlenie m.in. w stosowaniu procedury rozpoznania rynku przy wyborze wykonawcy zewnętrznego. W celu ograniczenia kosztów administracyjnych, wiele organizacji korzysta z nieodpłatnej dobrowolnej pomocy ze strony nieetatowych współpracowników oraz wolontariuszy. W miarę możliwości wykorzystywana jest dostępna infrastruktura własna organizacji, np. organizowanie magazynów w obiektach użyczonych nieodpłatnie przez samorządy lokalne, przewożenie żywności z magazynów OPR do OPL samochodami dostawczymi pozostającymi w dyspozycji organizacji, pomoc wolontariuszy w pracach magazynowych, a także współpraca w tym zakresie z zakładami karnymi, placówkami dla osób bezdomnych, organizacjami abstynenckimi, itp., prowadzenie warsztatów w ramach środków towarzyszących nie tylko przez specjalistów zewnętrznych, ale również działaczy społecznych i pracowników organizacji partnerskich posiadających niezbędne wykształcenie i doświadczenie zawodowe wymagane dla trenerów.

2.2.6. Zasada partnerstwa i zaangażowanie wszystkich zainteresowanych podmiotów

Przed rozpoczęciem postępowania przetargowego na zakup żywności zostały przeprowadzone konsultacje z udziałem przedstawicieli OPO dotyczące m.in. rodzajów artykułów spożywczych objętych zamówieniem, ich ilości czy sposobu pakowania poszczególnych artykułów. Stanowiska wyrażone przez OPO reprezentowały również postulaty i opinie OPR oraz OPL prowadzących bezpośrednią dystrybucję żywności wśród osób najbardziej potrzebujących.

Organizacje ogólnopolskie stosują zasadę partnerstwa w ramach bieżącej współpracy ze swoimi organizacjami regionalnymi i lokalnymi, monitorując postępy w realizacji dystrybucji żywności i działań towarzyszących oraz reagując na zgłaszane trudności. OPO organizują również cykliczne spotkania i szkolenia dla OPR i OPL, zarówno przed rozpoczęciem danego podprogramu, jak i w trakcie jego trwania. Podczas spotkań omawiane

są m.in. wyniki kontroli prowadzonych przez Instytucję Pośredniczącą w OPR i OPL oraz kontroli wewnętrznych, w tym analiza wdrożenia zaleceń pokontrolnych.

OPR odpowiedzialne za organizację działań towarzyszących, konsultują z OPL ich zakres i tematykę, aby w jak największym stopniu odpowiadały potrzebom mieszkańców poszczególnych gmin. Ponadto do udziału w warsztatach często zapraszani są przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej, co dodatkowo przyczynia się do zacieśniania współpracy pomiędzy OPS-ami a organizacjami.

Zarządzeniem nr 2 z 28.01.2015 r. Ministra Pracy i Polityki Społecznej przy IZ MRPiPS został powołany Zespół Doradczy ds. Wdrażania PO PŻ. Do jego zadań należy w szczególności:

- 1) rekomendowanie zmian dotyczących alokacji środków na poszczególne zadania w ramach PO PŻ;
- 2) wydawanie opinii w zakresie poziomu kryteriów dochodowych na dany podprogram;
- 3) okresowe monitorowanie postępu w zakresie realizacji PO PŻ;
- 4) monitorowanie realizacji zasady komplementarności PO PŻ i programów finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- 5) analizowanie rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji PO PŻ i ich opiniowanie;
- 6) przedkładanie propozycji zmian oraz opiniowanie zmian w PO PŻ zaproponowanych przez Instytucję Zarządzającą, w tym dotyczących szczegółowych wytycznych obowiązujących w PO PŻ.

Dobór partnerów do Zespołu Doradczego został przeprowadzony w taki sposób, aby zapewnić reprezentatywność właściwych zainteresowanych stron, tj. przedstawicieli władz regionalnych i lokalnych, krajowych instytucji publicznych odpowiedzialnych za stosowanie zasad horyzontalnych, w tym podmiotów do spraw promowania równego traktowania, a także partnerów społecznych reprezentujących społeczeństwo obywatelskie.

W 2019 r. Zespół pracował wyłącznie drogą obiegową z wykorzystaniem poczty elektronicznej. Ponadto w dniu 21 stycznia 2019 r. w siedzibie Instytucji Zarządzającej odbyło się spotkanie uzgodnieniowe pomiędzy przedstawicielami IZ, IP oraz organizacjami partnerskimi dotyczące artykułów spożywczych wchodzących w skład zestawu dla jednego odbiorcy końcowego w Podprogramie 2019.

Wyjątkowo doroczne posiedzenie przeglądowe z wdrażania PO PŻ za poprzedni rok odbyło się 14 stycznia 2020 r. pomimo iż początkowo planowane było na grudzień 2019 r. Jednakże mając na względzie opóźnienie w rozpoczęciu realizacji Podprogramu 2019, ostatecznie zdecydowano o przesunięciu terminu posiedzenia.

2.3. Wspólne wskaźniki

Tabela 8. Zestawienie wspólnych wskaźników zgodnie z Rozporządzeniem 1255/2014

NR	Wskaźnik	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zaakceptowanych w dokumentach przedstawiających warunki wsparcia działań (EUR)	9.299.521,09	70.801.840,11	76.406.618,64	94.442.666,52	91.050.037,71	91.272.600,86
2	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań (EUR)	0	53.225.776,27	46.193.124,23	78.914.725,71	93.006.445,91	63.036.829,38
2 a)	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem pomocy żywnościowej (EUR)	0	53.225.776,27	46.193.124,23	78.914.725,71	93.239.451,13	63.036.829,38
2 b)	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem podstawowej pomocy materialnej (EUR)	0	0	0	0	0	0
3	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zgłoszonych Komisji (EUR)	0	0	74.526.000,71	87.044.132,62	59.094.413,95	106.976.748,61
4	Ilość owoców i warzyw	0	9.208,31	10.658,48	13.537,63	15.725,56	10.518,62
5	Ilość mięsa, jaj, ryb i owoców morza	498,12	8.785,61	9.033,31	11.437,64	10.109,13	7.295,54
6	Ilość mąki, chleba, ziemniaków, ryżu i innych produktów skrobiowych	926,73	16.343,65	15.876,93	15.804,22	12.853,25	10.635,54
7	Ilość cukru	1.246,99	7.576,41	6.117,35	5.685,29	5.654,37	3.907,92
8	Ilość produktów mlecznych	1.241,17	13.841,90	10.602,93	14.953,03	12.011,52	8.308,44
9	Ilość tłuszczów, oleju	619,54	4.470,93	4.627,65	5.211,17	5.142,53	3.492,62
10	Liczba gotowych posiłków i innych produktów żywnościowych (nie ujętych w wyżej wymienionych kategoriach)	0	0	0	889,16	1.592,00	2.098,17
11	Łączna ilość udzielonej pomocy żywnościowej (w tonach) ³	4.532,55	60.226,81	56.916,64	67.518,14	63.088,76	46.256,85
11 a)	Procentowy udział żywności, w przypadku której w ramach PO pokryto jedynie koszty transportu, dystrybucji i magazynowania	0	0	0	0	0	0

³ Przyjęto, że 1 tys. l = 1 t

11 b)	Procentowy udział produktów żywnościowych współfinansowanych przez Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym w łącznej ilości żywności dostarczonej przez organizacje partnerskie	9,9%	60,58%	41,40%	67,60%	67,65%	76,21%
12	Łączna liczba dostarczonych posiłków całościowo lub częściowo finansowanych w ramach PO	0	336.668	1.320.142	2.455.137	1.769.096	1.423.805
13	Łączna liczba dostarczonych paczek całościowo lub częściowo finansowanych w ramach PO	613.158	6.380.478	5.411.258	7.499.637	6.720.013	4.992.509
14	Łączna liczba osób otrzymujących pomoc żywnościową	374.889	1.199.424	1.183.227	1.365.491	1.384.844	1.356.228
14 a)	Liczba dzieci w wieku 15 lat i poniżej	130.890	391.103	371.034	390.528	386.095	357.626
14 b)	Liczba osób w wieku 65 lat i powyżej	20.854	63.657	63.724	112.086	135.162	142.637
14 c)	Liczba kobiet	200.843	595.904	587.358	687.879	706.671	694.212
14 d)	Liczba migrantów; osób obcego pochodzenia; mniejszości narodowych (w tym społeczności marginalizowane; takie jak Romowie)	4.474	14.118	11.554	6.231	6.534	5.597
14 e)	Liczba osób niepełnosprawnych	54.475	179.607	184.147	210.615	246.152	232.314
14 f)	Liczba osób bezdomnych	7.466	26.670	24.903	26.290	23.327	22.799

Wyjaśnienia dotyczące tabeli wspólnych wskaźników przedstawionej w pkt. 2.3

• Wskaźniki wejściowe (1-3)

Tabela 9. Zestawienie wskaźników wejściowych

Operacja	Podmiot	1-Łączna kwota z dokumentów przedstawiających warunki wsparcia działań		2-Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań ⁴		3-Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zgłoszonych Komisji	
		PLN	EUR	PLN	EUR	PLN	EUR
Operacja I	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	354.209.549,00 ⁵	81.970.181,66	240.197.537,34 ⁶	55.585.841,28	420.902.558,37	97.404.091,08
Operacja II	Federacja Polskich Banków Żywności	16.746.731,12 ⁷	3.875.481,61	12.869.667,62 ⁶	2.978.262,43	34.904.774,62	8.077.565,17
	Caritas Polska	6.077.628,04 ⁸	1.406.467,66	5.150.776,68 ⁶	1.191.978,31		
	Polski Komitet Pomocy Społecznej	6.297.721,94 ⁹	1.457.401,17	6.067.654,24 ⁶	1.404.159,55		
	Polski Czerwony Krzyż	2.363.532,78 ¹⁰	546.962,14	1.848.627,88 ⁶	427.804,29		
Operacja III¹¹	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (IZ)	1.808.000,00	418.402,29	1.022.012,83	236.511,35	6.460.593,09	1.495.092,36
	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (IP)	5.776.000,00	1.336.665,74	4.540.042,54	1.050.643,93		
	Ministerstwo Finansów (IC)	691.000,00	159.909,28	592.520,54	137.119,44		
	Ministerstwo Finansów (IA)	437.000,00	101.129,31	105.907,43	24.508,80		
Razem		394.407.162,88	91.272.600,86	272.394.747,10	63.036.829,38	462.267.926,08	106.976.748,61

⁴ Wskaźnik 2 jest tożsamy ze wskaźnikiem 2a „Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem pomocy żywnościowej”. Wskaźnik 2b „Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem podstawowej pomocy materialnej” nie ma zastosowania do Programu Operacyjnego wdrażanego w Polsce. Stan na 31.12.2019 r.

⁵ Kwota wynikająca z Aneksu nr 1 z 23.09.2019 r. do Umowy o dofinansowanie nr POPŻ/2/2019 z 25.04.2019 r. (realizacja Umowy obejmuje lata 2019-2020).

⁶ Zgodnie z interpretacją KE przedstawione wartości obejmują kwoty/płatności za dany rok sprawozdawczy wynikające z zatwierdzonych wniosków o płatność.

⁷ Kwota wynikająca z Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/1/2019 z dn. 18.12.2019 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2019 – 2020).

⁸ Kwota wynikająca z Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/1/3/2019 z dn. 18.12.2019 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2019 – 2020).

⁹ Kwota wynikająca z Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/1/2/2019 z dn. 18.12.2019 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2019 – 2020).

¹⁰ Kwota wynikająca z Umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/1/4/2019 z dn. 18.12.2019 r. (realizacja umowy obejmuje lata 2019 – 2020).

¹¹ Wskaźniki dotyczące Operacji III „Pomoc techniczna” zostały wliczone do wartości ogółem wskaźników 1 i 2 zgodnie z *Guidance Fiche: Monitoring under FEAD* z dnia 12.05.2015 r.

Wartości kwot wyrażone w Euro w kolumnie 1 i 2 zostały wyliczone zgodnie z kursem PLN/EUR Komisji Europejskiej obowiązującym w grudniu 2019 r.: ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/infoeuro/infoeuro_en.cfm.

Natomiast w kolumnie 3 kwoty wyrażone w Euro uwzględniają kurs PLN/EUR, jaki został wykorzystany do certyfikacji wydatków.

• **Wskaźniki produktu dotyczące dostarczonej pomocy żywnościowej (4-11)**

W 2019 r. dystrybuowane były następujące artykuły żywnościowe:

Tabela 10. Produkty dystrybuowane w Podprogramie 2018 r. (łącznie 21)

owoce i warzywa	mięso, jaja, ryby i owoce morza	mąka, chleb, ziemniaki, ryż i inne produkty skrobiowe	cukier	produkty mleczne	tluszcze, olej	dania gotowe
- groszek z marchewką - fasola biała - koncentrat pomidorowy - buraczki wiórki - powidła śliwkowe	- filet z makreli w oleju - kabanosy wieprzowe - szynka drobiowa - szynka wieprzowa mielona - pasztet wieprzowy	- makaron jajeczny - makaron kukurydziany bezglutenowy - ryż biały - kasza gryczana - herbatniki maślane	- cukier biały - miód nektarowy wielokwiatowy	- mleko UHT - ser podpuszczkowy dojrzewający	- olej rzepakowy	- gołąbki w sosie pomidorowym

Tabela 11. Produkty dystrybuowane w Podprogramie 2019 r. (łącznie 19)

owoce i warzywa	mięso, jaja, ryby i owoce morza	mąka, chleb, ziemniaki, ryż i inne produkty skrobiowe	cukier	produkty mleczne	tluszcze, olej	dania gotowe
- groszek z marchewką - fasola biała - koncentrat pomidorowy - buraczki wiórki - powidła śliwkowe - sok jabłkowy klarowny	- filet z makreli w oleju - szynka drobiowa - pasztet wieprzowy	- makaron jajeczny - makaron kukurydziany bezglutenowy - ryż biały - kasza gryczana - herbatniki maślane	- cukier biały	- mleko UHT - ser podpuszczkowy dojrzewający	- olej rzepakowy	- gołąbki w sosie pomidorowym

Wartości wskaźników wyrażono w tonach, przy czym przyjęto, że 1 tys. litrów to 1 tona.

Należy zaznaczyć, że dobór asortymentu produktów żywnościowych będących przedmiotem dystrybucji jest każdorazowo konsultowany z przedstawicielami organizacji partnerskich.

• **Wskaźnik produktu 11b**

Udział produktów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w łącznej ilości dostarczonej pomocy żywnościowej został wyliczony na podstawie następujących danych przekazanych przez organizacje partnerskie:

Tabela 11. Udział żywności z FEAD w żywności dystrybuowanej ogółem

L.p.	Organizacja partnerska	Łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej (t)	Łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej współfinansowanej z FEAD (t)	Udział dostarczonej pomocy żywnościowej współfinansowanej z FEAD (%)
1	Federacja Polskich Banków Żywności	35.561,10	24.435,77	68,71%
2	Caritas Polska	12.405,09	9.521,59	76,76%
3	Polski Komitet Pomocy Społecznej	9.565,61	9.405,13	98,32%
4	Polski Czerwony Krzyż	3.164,95	2.894,36	91,45%
Razem		60.696,75	46.256,85	

Łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej przez organizacje partnerskie w 2019 r. z uwzględnieniem żywności pozyskiwanej z innych źródeł wyniosła 60.696,75 ton, w tym 46.256,85 ton żywności współfinansowanej z FEAD. W związku z tym udział żywności współfinansowanej z FEAD w łącznej ilości żywności dostarczonej odbiorcom końcowym wynosi 76,21%.

• **Wskaźniki produktu 12-13**

Zgodnie z treścią Wytocznych obowiązujących w Podprogramie 2018, zestaw artykułów dla 1 odbiorcy końcowego obejmował następujące ilości artykułów:

- groszek z marchewką 3,60 kg,
- fasola biała 3,60 kg,
- koncentrat pomidorowy 1,60 kg,
- buraczki wiórki 1,05 kg,
- powidła śliwkowe 1,80 kg,

- makaron jajeczny 4,5 kg,
- makaron kukurydziany bezglutenowy 0,5 kg,
- ryż biały 3 kg,
- kasza gryczana 1,5 kg,
- herbatniki maślane 0.8 kg,
- mleko UHT 7 l,
- ser podpuszczkowy dojrzewający 2,4 kg,
- szynka drobiowa 3 kg,
- szynka wieprzowa mielona 2,1 kg,
- pasztet wieprzowy 0,64 kg,
- kabanosy wieprzowe 0,36 kg,
- filet z makreli w oleju 1,7 kg,
- cukier biały 4 kg,
- miód nektarowy wielokwiatowy 0,4 kg,
- olej rzepakowy 4 l,
- gołąbki w sosie pomidorowym 1,6 kg.

W ramach Podprogramu 2019 (grudzień 2019 r. – wrzesień 2020 r.) odbiorcy końcowi otrzymują następujące ilości artykułów spożywczych na 1 osobę:

- groszek z marchewką 3,20 kg,
- fasola biała 3,20 kg,
- koncentrat pomidorowy 1,12 kg,
- buraczki wiórki 1,05 kg,
- powidła śliwkowe 1,80 kg,
- sok jabłkowy klarowny 4 l
- makaron jajeczny 4,50kg,
- makaron kukurydziany bezglutenowy 1,00 kg,
- ryż biały 3,00 kg,
- kasza gryczana 1,50 kg,
- herbatniki maślane 0.80 kg,
- mleko UHT 7 l,
- ser podpuszczkowy dojrzewający 2,00 kg,

- szynka drobiowa 2,70 kg,
- pasztet wieprzowy 0,48 kg,
- filet z makreli w oleju 1,53 kg,
- cukier biały 4 kg,
- olej rzepakowy 4 l,
- gołąbki w sosie pomidorowym 1,70 kg,

W 2019 r. organizacje partnerskie wydały łącznie 1.423.805 posiłków. Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej przez posiłek należy rozumieć każdy posiłek (śniadanie, II śniadanie, obiad – w szczególności gorący posiłek dwudaniowy lub jednodaniowy, podwieczorek, kolacja).

Tabela 12. Zestawienie ilości wydanych paczek i posiłków

L.p.	Organizacja	Liczba paczek	Liczba posiłków
1	Federacja Polskich Banków Żywności	2.684.334	895.876
2	Polski Komitet Pomocy Społecznej	1.155.702	177.661
3	Caritas Polska	848.428	350.268
4	Polski Czerwony Krzyż	304.045	0
Łącznie		4.992.509	1.423.805

• **Wskaźniki rezultatu dotyczące dostarczonej pomocy żywnościowej (14a-f)**

W 2019 r. pomocą żywnościową w ramach Programu objęto łączną liczbę 1.356.228 osób.

Udział kobiet wśród odbiorców końcowych był nieznacznie większy od udziału mężczyzn (ok. 51 %). Dzieci do 15 roku życia stanowiły ok. 26 %, natomiast osoby starsze po 65 roku życia – ok. 10,5 %. Seniorzy to grupa odbiorców, której udział w PO PŻ zwiększył się znacząco w porównaniu z ubiegłymi latami. W 2019 r. pomoc otrzymało ok. 7,5 tys. seniorów więcej niż w 2018 r.

Osoby niepełnosprawne stanowiły ok. 17 %, bezdomne – ok. 1,7%, migranci i osoby obcego pochodzenia – ok. 0,5%. Jednocześnie najliczniejszą grupę stanowiły osoby nienależące do żadnej z wyżej wymienionych grup – aż 81%. W ogólnej strukturze społeczno-demograficznej odbiorców końcowych nie odnotowano znaczących zmian.

